

XXVII. Puhtaanapitolaitos.

Puhtaanapitolaitoksen vuosikertomus toimintavuodelta 1926 oli seuraavan sisältöinen:

Puhtaanapitohallitukseen kuului vuonna 1926 rehtori M. Sergelius puheenjohtajana, toimittaja A. Aalto varapuheenjohtajana, professori H. Kyrklund ja rakennusmestari A. Malmi sekä itseoikeutettuna jäsenenä puhtaanapitolaitoksen johtaja J. Sjöholm, sekä viiden kuukauden aikana, jolloin herra Sjöholm nautti virkavapautta sairauden takia, laitoksen tarkastaja E. Rosenbröijer. Sihteerinä toimi vanhempi oikeusneuvosmies K. Furuhjelm.

Kaupunginvaltuusto päätti marraskuun 17 p:nä irtisanoa johtaja Sjöholmin toimestaan, huhtikuun 1 p:stä 1927 lukien, sekä myöntää hänelle virkavapautta täydellä palkalla marraskuun 1 p:stä mainittuun päivään. Samalla herra Sjöholmille myönnettiin nykyisen eläkesäännön mukaisen eläkkeen lisäksi sellainen ylimääräinen eläke, että hänen vuotuinen eläkkeensä nousi 30,000 markkaan. Tarkastaja Rosenbröijer määrättiin marraskuun 1 p:stä toistaiseksi, kunnes laitoksen johtajan virka vakinaisesti täytettäisiin, hoitamaan mainittua tointa johtajan pohjapalkkaa vastaavaa palkkiota vastaan.

Puhtaanapitohallitus kokoontui vuoden varrella 22 kertaa sekä tarkasti tuon tuostakin eri työmaat. Kokouksissa käsiteltiin 231 kysymystä ja 51 kirjelmää lähetettiin.

Hallituksen, eritoten puheenjohtajan, työtaakka oli toimintavuonna melko suuri, riippuen siitä, että tärkeitä uudistuksia ja parannuksia kaupungin puhtaanapitotoiminnassa valmisteltiin ja osittain toimeenpantiinkin. Vuoden varrella käsitellyistä kysymyksistä ja tehdyistä toimenpiteistä mainittakoon seuraavat:

Vuoden 1926 alusta on puhtaanapitolaitoksella, kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti, oma tilivirasto; hallituksen jo vuonna 1923 tekemä ehdotus asiassa on siten saatu toteutetuksi. Hallituksen laatima ehdotus puhtaanapitolaitoksen tiliviraston johtosäännöksi ei kuitenkaan vuoden varrella saanut asianomaista vahvistusta. Merkityksellinen oli myös rahatoimikamarin, hallituksen esityksestä hyväksymä toimenpide puhtaanapitolaitoksen oikeuttamisesta kantaa käteismaksua.

Jätteiden käyttämisasian valmistelu annettiin aluksi jäsenien Malmin ja Sjöholmin toimeksi. Huomiota ansaitseva oli herra Malmin hallitukselle jättämä lausunto jätteiden kuljetuskustannusten vähentämisestä. Herra Sjöholm taas esitti asiaa tutkittavaksi ulkomailla. Sen johdosta, että Svenska lantbrukssällskapens i Finland förbund nimisen yhdistyksen johtokunta herra Sjöholmin ehdotuksesta oli rahatoimikamarille tehnyt esityksen määrärahan myöntämisestä asiantuntevan henkilön lähettämistä varten ulkomaille tutkimaan kaupungeissa kertyneiden jätteiden hyväksikäyttämistapoja, päätti hallitus kysymyksen tärkeyden takia esittää, että rahatoimikamari valitsisi komitean, jonka tehtäväksi jätettäisiin perusteellisesti tutkia asiaa. Kamari puolsi hallituksen esitystä ja valitsi sanotun komitean jäseniksi ensimmäisen kaupunginlääkäri F. Hisingerin, Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön johtajan G. Idströmin, terveydellisten tutkimusten laboratorioin johtajan K. Järvisen, kaupunginagro-

noomi A. J. Tammisen sekä johtaja J. Sjöholmin, jotapaitsi komitea oikeutettiin käyttämään asiantuntijana professori J. Valmaria. Herra Sjöholmin erottua toimestaan puhtaanapitolaitoksella, valittiin hänen tilalleen komiteaan insinööri E. Rosenbröijer. Vuoden varrella ei komitea kuitenkaan antanut lausuntoaan.

Puhtaanapitolaitoksen ja rakennuskonttorin katu- ja lokaviemäriosaston läheisemmän yhteistyön mahdollisuuksista vireille pantu kysymys johti komitean asettamiseen. Jäseniksi komiteaan valitsi puhtaanapitohallitus johtaja Sjöholmin ja tarkastaja Rosenbröijerin sekä yleisten töiden hallitus rakennuskonttorin katu- ja lokaviemäriosaston työpäällikön K. J. Willandtin ja saman osaston apulaistyöpäällikön R. Granqvistin. Sittenmin antamassaan mietinnössä lausui komitea mielipiteenään, että kysymyksessä olevien laitosten työt osittain ovat toisistaan riippuvaisia ja osittain ovat niin läheisiä toisilleen että läheinen yhteistyö laitosten välillä olisi sangen toivottavaa ja helpottaisi kummankin työtä. Komitean ehdotus, että rakennuskonttorin katu- ja lokaviemäriosasto sekä puisto-osasto yhdistettäisiin puhtaanapitolaitokseen yhteisen hallituksen alaiseksi, jätettiin riippuvaksi valmistelun alaisena olevasta rakennuskonttorin muitten osastojen hallinnon uudestijärjestelystä.

Työläisten palkkakysymys oli vuoden varrella useita kertoja käsittelyn alaisena. Työläisten palkat korotettiin syyskuun 1 p:stä 5 %:lla.

Kaavakkeet puhtaanapitolaitoksen työläisistä annettavia lääkärintodistuksia varten hyväksyttiin. Samoin vahvistettiin ehdotus työläisten luontoisetujen jakamisesta.

Vielä mainittakoon, että hallituksen jäsen Aalto oli kesän aikana rahatoimikamarin myöntämällä matka-apurahalla tehnyt opintomatkan Ruotsiin, Norjaan ja Tanskaan. Matkalta palattuaan selosti hän hallitukselle mainittujen maiden puhtaanapitolaitoksissa tekemiään huomioita sekä teki selkoa hänelle näytetyistä puhtaanapitovälineistä ja -koneista.

Kaupungin puhtaanapito oli, kuten aikaisemminkin, jakautuneena katu- ja puhtaanapitoon sekä talojen ja makkien puhtaanapitoon. Puhtaanapitolaitoksen työn järjestely oli jaettuna seuraavalle kahdeksalle osastolle: hallinto-osasto, joka käsitti konttorin ja tiliviraston; katujen puhtaanapito; talojen ja makkien puhtaanapito; Malmin kaatopaikka; hajoituskaivojen tyhjentäminen; varasto ja korjauspaja; autotalli ja hevostalli.

Hallinto. Puhtaanapitolaitoksen johto oli uskottu 1 johtajalle 1 työpäällikön tai tarkastajan avustamana. Puhtaanapidettävien talojen lukumäärän kasvaminen ja se, että yleisön vaatimukset ovat huomattavasti nousseet katu- ja puhtaanapitoon nähden sekä näitten töiden yhteydessä suunniteltu automobilisointi oli omiaan suuressa määrin lisäämään laitoksen työtä. Sitävaran oli henkilökuntaa 1 p:stä syyskuuta lisättävä 1 työpäälliköllä, jonka palkkaus oli maksettava työmäärärahoista. Virkaa hoiti insinööri G. Andersson, marraskuun 1 p:ään jolloin hänet määrättiin v. t. tarkastajaksi.

Puhtaanapitolaitoksen, samoin kuin puhtaanapitohallituksenkin, tilejä hoiti puhtaanapitolaitoksen tilivirasto. Pääkassavirastona oli rahatoimikonttori. Konttorihenkilökuntaan kuului 1 kamreeri, joka samalla toimi konttorin ja tiliviraston johtajana, 1 kirjanpitäjä, 1 kassanhoitajatar, 2 kirjuria, 1 konekirjoittajatar ja 1 ylimääräinen konttoriapulainen, sekä 1 vahtimestari. Laskauspaikoilla tarkasti sitäpaitsi 3 kirjanpitäjää ilmoitukset talojen puhtaanapidosta ja Malmin kaatopaikalla hoiti 1 virkailija lannan myyntiä.

Konttori lähetti vuoden aikana 697 kirjettä ja antoi 8,720 laskua suoritteista töistä sekä piti asetustenmukaista rekisteriä laitoksen työntekijöistä korttijärjestelmää noudattaen.

Katujen puhtaanapito. Kertomusvuosi oli sääoloihin nähden puhtaanapitolaitokselle erittäin epäsuotuisa. Katujen puhtaanapidosta oli paljon työtä, johtuen tämä pääasiallisesti runsaslumisesta talvesta, mikä myös aiheutti huomattavia kustannuksia. Lumen poistamiseen käytettiin hevosajoneuvoja, autoja ja sulatuskoneita. Lumenkuljetus suoritettiin suurimmaksi osaksi vuokrahevosilla urakkatyönä.

Talvea seurasi kuiva kesä, mikä vaati katujen tehokkaampaa lakaisua ja kastelua tomuamisen estämiseksi. Katujen puhdistustöissä käytettiin samaa menettelytapaa kuin aikaisemmin, nim. ryhmälakaisujärjestelmää. Lakaisua purgatorrattailla toimitettiin paikottain varsinaisen työajan jälkeen. Vähentääkseen kastelukustannuksia laitos kokeili kastelemalla katuja ja teitä sulfiittilipeä- ja kalsiumkloriidiliuoksella. Menosääntöön merkityt kustannukset lakaisu- ja lumitöitä varten eivät riittäneet, vaan oli laitos pakoitettu anomaan 900,000 markan suuruisen lisämäärärahan kummallekin työtilille erikseen.

Katujen puhtaanapitotyöt olivat jaettuina kuuteen piiriin ja jokaisessa piirissä toimi vastuunalainen työnjohtaja. Tämän valvonnan alla työskenteli useampia työkuntia etumiehineen. Henkilökunnan lukumäärä oli vuoden varrella, paitsi mainittua 6 työnjohtajaa, 4, kesällä 3 apulaistyönjohtajaa, 4 autonkuljettajaa, 36, kesällä 30, etumiestä sekä työläisiä talvella 472 miestä ja 45 naista sekä kesällä 173 miestä ja 57 naista. Talvikuukausina osasto käytti 211 ja kesällä 53 hevosta. Koneelliset laitteet käsittivät 26 kuljetusajoneuvoa, 31 purgatorrattaat, 24 kasteluvauunua, 2 kasteluautoa ja 14 lumensulatuskajetta. Kertomusvuonna kulutettiin 55,638 luutaa, 4,920 m³ hiekkaa, 71,452 m³ vettä ja 198.3 syltä halkoja.

Työtuntien lukumäärä katujen puhtaanapidossa näkyy allaolevasta taulukosta:

Työn laatu.	Henkilöpäivätöitä.		Hevospäivätöitä.		Autopäivätöitä.	
	T y ö t u n t e j a .					
	Norm. tuntia.	Yli- tuntia.	Norm. tuntia.	Yli- tuntia.	Norm. tuntia.	Yli- tuntia.
Lakaisu	321,566	622	65,807	275	139	—
Ruohonkirkeminen	3,528	—	—	—	—	—
Luutien sidonta	7,632	—	—	—	—	—
Lumenluonti y. m.	160,152	7,291	—	—	—	—
Lumenaureus	—	—	5,524	394	—	—
Lumenkuljetus	—	—	15,857	564	575	63
Lumensulatus	8,540	—	67	—	—	—
Lumenkaatopaikkojen hoito	12,255	124	—	—	—	—
Jäänhakkaus	8,296	354	—	—	—	—
Hiekoitus	—	—	18,432	521	—	—
Kastelu	211	55	14,918	140	3,159	147
Ristikkoalusimien tapu- lointi	2,739	—	—	—	—	—
Työkojeiden ja ajoneuvojen kunnossapito	12,726	52	—	—	—	—
Työkojujen, hiekkavajain ja laatikkojen kunnossa- pito sekä uusien valmis- taminen	8,120	—	—	—	—	—
Työkalujen korjaus	1,125	6	—	—	—	—
Sekalaiset työt	2,122	—	—	—	—	—
Yhteensä	549,012	8,544	120,605	1,894	3,873	210

Sitäpaitsi 28,516 kuormaa rikkoja ja 148,810 kuormaa lunta kuljetettiin pois urakalla.

Kesän kuluessa sulfiittilipeällä suoritettujen koekastelujen tulokset olivat varsin edulliset, sillä ajon aiheuttama teiden pölyäminen saatiin käytännöllisesti estetyksi. Päivittäisen vesikastelun jäädessä kokonaan pois teiden kastelukustannukset vähenivät. Teitä ei tarvitse lipeällä kastella kuin parin kolmen viikon väliajoin.

Kastelu sulfiittilipeällä toimitettiin tavallisella hevosen vetämällä kasteluvaunulla, siten että 2 kg lipeäliuosta ruiskutettiin m²:iä tietä kohti, vastaten 0.5—1.0 kg haihdutettua lipeätä m²:lle tiepintaa. Kaikkiaan kasteltiin kesällä 1926 8,550 j. m. eli 42,750 m² tietä, johon käytettiin 17,849 kg haihdutettua lipeätä. Sulfiittilipeätä ostettiin Mäntän tehtailta ja maksoi rautatie-
rahteineen 1: 20 markkaa kg:lta. Seuraavat tiet kasteltiin:

	Kastelujen lukumäärä.	Tien leveys, m.	Tien pituus, m.	Tien pinta, m ² .
Eläintarhantie	5	5	3,550	17,750
Seurasaarentie	6	5	4,500	22,500
Runeberginkatu	1	5	200	1,000
Teurastamontie	1	5	300	1,500
Yhteensä	13	20	8,550	42,750

Kalsiumkloriidilla käsiteltiin neljä eri kertaa kesän kuluessa Kaivopuiston ympäri johtava tie, Hautausmaankatu ja Hietalahden ranta. Kastelu tällä aineella antoi edullisemman tuloksen kuin vesikastelu, vaikkakaan ei yhtä hyvää tulosta kuin sulfiittilipeä. Edellä mainittuja alueita kasteltiin vedellä kloriidikastelun jälkeen ainoastaan kerran tahi pari päivässä lakaisun edellä; n. s. ylimääräinen kastelu varsinaisen työajan jälkeen jäi näin ollen kokonaan pois. Voitiin samalla todeta, että mainitut alueet kuivan kesän aikana pysyivät pölystä vapaina, joka tulos useampiakin kertoja päivässä tapahtuvaa tavallista vesikastelua käyttämällä ei olisi ollut mahdollinen. Kalsiumkloriidilla kasteltiin 55,785 m² ja siihen käytettiin 15,415 kg, joka ostettiin ulkomailta 85 pennin hintaan kilolta.

Osasto piti puhtaana 2,066,500 m²:n suuruisen pinta-alan. Korvauksena tästä työstä otettiin laitoksen liikekirjanpitoon kaupungin katujen y. m. puhtaanapidosta koituneita kustannuksia yhteensä 6,261,252: 40 markkaa, sekä yksityisten henkilöiden ja liikkeiden heidän omistamainsa talojen katuosuuksien puhtaanapidosta suorittamat maksut kaikkiaan 2,016,145: 39 markkaa. Alempana annetaan tietoja töiden jakautumisesta eri paikkoihin sekä puhtaanapitolaitoksen tuloista puhtaanapidettyä neliometriä kohden yllämainittuihin liikekirjoihin vietyjen määrien perusteella laskettuna.

	Puhdistettu pinta-ala m ² .	Tuloja m ² :ltä, penniä.		
		lakaisusta, kastelusta y. m.	lumitöistä, kuljetuksista y. m.	Kaikkiaan.
Kaupungille kuuluva puhtaanapito:				
katujen, torien ja aukeiden paikkain	1,151,000	220	110	330
rantojen ja laitureiden	195,000	336	71	407
Kaivopuiston lehtokäytävän	8,500	257	194	451
VI kaupungin osan	25,000	254	209	463
It. ja Länt. Viertoteiden	161,000	395	200	595
teiden	280,000	141	56	198
Yhteensä	1,820,500	237	106	344

	Puhdis- tettu pinta-ala m ² .	Tuloja m ² :ltä, penniä.		
		lakaisusta, kastelusta, y. m.	lumitöistä, kuljetuksista y. m.	Kaikkiaan.
Siirto	1,820,500	237	107	344
Yksityisiin taloihin kuuluvain katu- osuuksien puhtaanapito	246,000	431	388	819
Kaiken kaikkiaan	2,066,500	260	141	401

Makkien ja talojen puhtaanapitotyöt olivat järjestetyt pääasiallisesti aikaisemmin käytettyjen menettelytapojen mukaan. Myönnettänee ettei työteho vuoden varrella ollut täysin tyydyttävä, johtuen tämä kuitenkin vanhentuneesta työjärjestelmästä, eikä, kuten moni sivullinen väitti, työntekijäin keltvottomuudesta. Laitoksen johto oli kylläkin tietoinen mihin suuntaan uudestijärjestely oli tapahtuva ja tekikin vuoden aikana huomattavia aloitteita.

Syksyllä ruvettiin laitoksen käytettävänä olevilla kuorma-autoilla kuljettamaan jätteet urakkapalkalla. Toimenpide herätti aluksi vastustusta sekä hallituksen että työntekijäin taholta, mutta pian huomattiin kuitenkin, että autolla ennätettiin päivittäin kuljettaa 8 à 10 kuormaa, samassa ajassa kuin hevosella ainoastaan 4 à 5. Myöskin keittiöjäteastioiden kuljettaminen osoitautui edullisemmaksi autolla kuin hevosella. Kokemus on nimittäin osoittanut että hevosella toimitettu kuljetus maksaa astiaa kohden 2: 93 markkaa, vastaten 1: 72 varkkaa autolla kuljettaen. Luonnollisesti on kuitenkin välttämätöntä vastaisuudessaakin käyttää hevosajoja, varsinkin lyhyillä matkoilla. Aikomuksena oli muuttaa aikaisempi tuntipalkalla suoritettu jätteiden kuljetus mikäli mahdollista urakkatyöksi. Sekä laitokselle että sen toimenantajille ja työntekijöille osoittautui tämänlaatuinen urakkajärjestelmä taloudellisessa suhteessa edullisimmaksi.

Käytännössä olevat epäajanmukaiset rikkalaatikat ja niiden puhtaanapitoon nähden usein epäedullinen sijoitus kallistuttavat ja vaikeuttavat suuressa määrin niiden tyhjentämistä. Vuoden varrella suunniteltujen joko paikallaan olevien, helposti tyhjennettävien tai kuljetettavien rikka-astioiden käytäntöön ottaminen vähentäisi mainittuja kustannuksia. Toivottavaa on että lähimmässä tulevaisuudessa päästäisiin parempaan järjestelmään. Tämän yhteydessä saisi autojen kuormauskin pihoissa ratkaisunsa.

Kun laitoksen käytettävissä olevat kuormauspaikat olivat väliaikaisia, ei rautatievaunuihin toimitettavia purkaus- ja kuormaustöitä voitu järjestää järkiperaisemmälle kannalle kuin aikaisemmin. Mutta niin pian kuin asema-kaavassa osoitetaan pysyvät kuormauspaikat, voidaan käyttämällä erikois-purkaussilloja y. m. laitteita toimittaa lastaus edullisemmin kuin nyt.

Vuoden varrella otettiin käytäntöön uusi raporttijärjestelmä, josta oli se etu, että tarkat tiedot talojen ja makkien puhtaanapitotöistä aina oli saatavissa. Kuormien tarkastus toimitettiin kuormauspaikoilla. Ajomiesten töistä laadittiin päivittäin kirjalliset ilmoitukset, joista käy selville, kuinka pitkän ajan kukin oli käyttänyt kuormaa kohti ja mistä taloista jätteitä oli kuljetettu. Näin tehden on laitos aina selvillä jokaisen ajomiehensä suorittamista töistä. Ilmoitusten perusteella voitiin tehdä tarkkoja laskelmia eri talojen puhtaanapitokustannuksista. Puolen vuoden kuluttua huomattiin, että laitoksen veloitus talojen puhtaanapidosta oli korjausten tarpeessa, varsinkin liiketaloihin nähden. Viimeksi mainittujen talojen puhtaanapidon oli laitos suorittanut aivan liian

halvalla, mistä johtui, että talojen puhtaanapidon rahallinen kokonaistulos osoitti tappiota.

Kaupunki oli talojen ja makkien puhtaanapitoon nähden jaettuna kolmeen piiriin. Jokaisessa piirissä toimi vastuunalainen työnjohtaja, jonka valvonnan alla jätteiden kuljetus, kuormausta ja purkaus toimitettiin. Jokaiseen piiriin oli sijoitettu kuormausta paikka, jossa useat n. s. vaunumiehet avustivat ajomiestä jätteiden kuormaamisessa rautatievaunuihin, kuormausta paikat sijaitivat Katajanokalla, Ruoholahdessa ja Sörnäsintien rantatiellä. Kuormien tarkailua varten toimi lastauspaikalla kirjuri apulaistyönjohtaja.

Jätteiden kuljetukseen käytettiin 33 vuokra- ja 32 laitoksen hevosta sekä 6 kuorma-autoa ja 67 hevosajoneuvoa. Henkilökuntaan kuului 3 työnjohtajaa, 5 apulaistyönjohtajaa, 5 autonajajaa, 2 autonapumiestä, 13 vaunumiestä ja 65 ajomiestä. Puhtaanapidettävien talojen lukumäärä oli vuoden lopussa 1,530.

Kuten edellisinäkin vuosina laadittiin eri kuormausta paikoilla viikottain kirjalliset ilmoitukset tuotujen ja edelleen Malmille tai muualle lähetettyjen erilaatuisten jätekuormien lukumäärästä. Tarkastaja tarkasti ilmoitukset, joista yhteenvedo annetaan alempana:

Jätteet.	Kuormausta paikalta lähetetyt kuormat. Ruoholahti.	Katajanokka.	Sörnäintien.	Yhteensä.	Siitä lähetettiin Malmin kaatopaikalle.
Rikkoja	—	951	64	1,015	921
Latriniä	4,231	2,847	6,148	13,226	12,388
Sekalantaa	17,750	17,857	10,773	46,380	40,196
Hevoslantaa	5,150	1,748	1,397	8,295	1,812
Hajotuskaivo-jätteitä ..	5,138	3,870	1,867	10,875	10,666
Keittiöjätteitä	3,192	3,357	2,090	8,639	8,604
Tuhkaa	772	889	1,079	2,740	—
Rakennuspaikkajätteitä	1,716	791	2,188	4,695	—
Yhteensä	37,949	32,310	25,606	95,865	74,587

Yhdistelmästä selviää, että laitos vuoden varrella onnistui myymään suurehkon määrän jätteitä suoraan kaupungista käyttämättä Malmin kaatopaikkaa, ja on toivottavaa, että kehitys jatkuu mainittuun suuntaan. Lantasteja on pyrittävä lähettämään suoraan lannan käyttäjille, missä tapauksessa rahti- ja muiden kustannusten vähentyminen auttaisi alentamaan lannan hintaa.

Kaupungista lähetettiin seuraava määrä vaunulasteja lantaa suoraan allamainituille asemille:

	Latriniä.	Hevoslantaa.	Rikkoja ja sekalantaa.	Yhteensä.		Latriniä.	Hevoslantaa.	Rikkoja ja sekalantaa.	Yhteensä.
Espoo	—	19	34	53	Leppävaara	—	12	6	18
Getberg ..	—	1	—	1	Malmi	—	63	7	70
Grankulla ..	5	46	17	68	Masaby	—	49	2	51
Huopalahti	—	1	1	2	Mommila	—	1	—	1
Jokela	5	—	—	5	Nikkilä ..	—	1	—	1
Jorvas	—	54	—	54	Oulunkylä	4	13	11	28
Kauklahti	—	23	76	99	Pitäjänmäki	—	32	47	79
Kerava	—	2	—	2	Pukimäki	—	8	12	20
Kilo	3	15	—	18	Siuntio	—	2	—	2
Kirkkonummi	—	6	—	6	Tikkurila ..	—	5	12	17
Korpi	—	1	—	1	Yhteensä	17	399	227	643
Korso	—	45	2	47					

Hajoituskaivojen tyhjentäminen oli vuoden varrella luovutettu urakkasopimuksella yksityiselle autonomistajalle, jolle tästä työstä maksettiin 459,730 markkaa. Urakoitsija suoritti kaivojen tyhjentämisen 875 talossa, joista kaivoista 70 oli tarpeellisten korjausten vuoksi perinpohjaisesti tyhjennettävä. Työn suoritti poliisijärjestyksen mukaan öisin, tavallisesti klo 9 ip. — klo 5 ap. 10—12 työntekijää ja kuljetukseen käytettiin 3 kuorma-autoa. Työtuntien lukumäärä selviää allaolevista luvuista:

Työn laatu.	Henkilöpäivätöitä.		Hevospäivätöitä.		Autopäivätöitä.
	T y ö , t u n t e j a .				
	Norm. tuntia.	Yli- tuntia.	Norm. tuntia.	Yli- tuntia.	Urakkatyö.
Talojen ja makkien puh- taanapito	30,634	330	108,434	1,986	8,953
Yleisten käymäläin puh- taanapito	8,122	—	16,347	—	—
Hajoituskaivojen tyhjen- nys	24,300	—	—	—	7,050
Sekalaiset työt	325	—	742	—	563
Yhteensä	63,381	330	125,523	1,986	16,566

Malmin kaatopaikalla työskenteli 31 miestä ja 4 naista 1 työnjohtajan valvonnan alla. Työtuntien lukumäärä oli yhteensä 54,805; siitä 47,389 henkilöpäivätöitä, 92 hevospäivätöitä ja 7,324 urakkatöitä, 4,364 uutta levyastiaa valmisteltiin.

Varasto oli tammikuun 1 p:nä arvioitu 200,737: 78 markaksi, vuoden varrella tehtiin ostoksia 430,717: 23 markalla ja käytettiin eri tavaroita 334,259: 99 markalla, joten varasto joulukuun 31 p:nä arvioitiin 297,195: 02 markaksi. Henkilökuntaan kuului 1 varastonhoitaja ja 1 varastomies.

Korjauspajaa laajennettiin vuoden varrella tarpeen mukaan ja korjaustöitä suoritettiin siellä enemmän kuin edellisinä vuosina. Töitä johti korjauspajan insinööri 1 työnjohtajan avustamana. Työntekijäin lukumäärä oli keskimäärin 31 viikossa ja työtuntien yhteenlaskettu lukumäärä 65,278; siitä oli normaalityöntuntia 50,317, ylituntia 263 ja urakalla 14,698 tuntia.

Autotallin hoito oli uskottu lähinnä korjauspajan insinöörille. Henkilökuntaan kuului 9 vakinaista ja 2 tilapäistä autonkuljettajaa. Laitoksen käytettävänä oli 6 Ford kuorma-autoa ja 2 Berliot kasteluautoa. Kolmas kasteluauto, De Dion Bouton, tilattiin Ranskasta, mutta saapui siksi myöhään syksyllä, että sitä ei silloin enään tarvittu kastelutarkoituksiin. Autoja käytettiin seuraavat tuntimäärät allamainittuihin tarkoituksiin:

Työn laatu.	Kuorma-autot, tuntia.	Kasteluautot, tuntia.	Yhteensä tuntia.
Kuljetettu:			
Keittiöjätteitä	4,612	—	4,612
Muita jätteitä	2,922	77	2,999
Lunta	—	638	638
Luutia	128	11	139
Heiniä	78	—	78
Sulfiittilipeää	19	—	19
Kastelu	—	3,287	3,287
Korjattiin	340	990	1,330
Yhteensä	8,099	5,003	13,102

Hevostalli. Tallihenkilökuntaan kuului 5 miestä 1 työnjohtajan valvonnan alaisina ja sitäpaitsi 1 yövahti. Heidän yhteenlasketut työtuntinsa nousivat 14,416:een. Vuoden alussa oli hevosten lukumäärä 44, vuoden varrella lopetettiin 6 hevosta vanhuutensa tai pitkällisen sairauden takia, niin että vuoden lopussa oli jäljellä 38 hevosta. Hevosten ruokkimiseen käytettiin 157,855 kg heiniä ja 62,545 kg kauraa. Kuivikkeena käytettiin 320 m³ höylänlastuja, 22 paalia turvepehkuja ja 350 kg pahnoja. Hevosten sairaspäivien lukumäärä oli 424; 27 eri kertaa käytettiin eläinlääkäriä. Lääkkeitä ja sairastarpeita ostettiin 634: 60 markalla. Hevosia käytettiin ajoon yhteensä 91,716 työtuntia kuten seuraavista luvuista lähemmin ilmenee:

Työn laatu.	Normaali-tuntia.	Työtuntia.	
		Yli-tuntia.	Yhteensä.
Katujen puhtaanapito	23,791	2,532	26,323
Talojen ja makkien puhtaanapito	62,399	1,377	63,776
<i>Kuljetuksia:</i>			
Varastoa varten	8	—	8
Korjauspajaa varten	330	—	330
Käymälöitä varten	91	—	91
Hevostallia varten	635	—	635
Raatojen kuljetus	450	43	493
Sekalaisia	60	—	60
Yhteensä		87,764	3,952
			91,716

Vuoden varrella kuljetettiin ja kaivettiin maahan 340 eläimenraatoa ja 12 kuormaa pilaantunutta lihaa.

Työntekijäin palkat maksettiin allamainituin määrin tunnilta:

Ammatti.	Tuntipalkka.		Ammatti.	Tuntipalkka.	
	Alin, Smk.	Ylin, Smk.		Alin, Smk.	Ylin, Smk.
Maalarit	8: 10	8: 90	Vaunumiehet kuor-		
Kengittäjät	8: 50	9: 35	mauspaikoilla ..	6: 30	6: 95
Satulasepät	8: 10	8: 90	Ajomiehet	11: 70	13: 80
Kirvesmiehet	8: 10	9: 35	Kadunlakaisijat ..	6: 30	6: 95
Viilaajat ja sepät ..	7: 50	8: 90	Aputyömiehet	6: —	6: 60
Lakaisuryhmän etu-			Naiset	5: 60	6: 20
miehet	7: 10	7: 85	Naiset kevyessä		
			työssä	4: 90	5: 40

Työntekijäin edut. Vuoden varrella myönnettiin 66 työntekijälle palkkaa 7,616 tunnista, joina he sairauden takia olivat poissa työstä, sekä hautausavustusta 6 puhtaanapitotyöläisen kuolinpesälle.

Kesälomaa nautti yhteensä 367 työläistä, niistä 113 18 päivää, 140 12 päivää, 78 7 päivää ja 36 4 päivää, vastaten yhteensä 33,838 työtuntia.

Vuoden kuluessa sattui 8 tapaturmatapausta, joista maksettiin asianmukaista korvausta.

Hallituksen määräysten mukaisesti annettiin työntekijäin käytettäväksi työpuseroita, nahkakäsineitä, esiliinoja ja sadetakkeja.

Menot ja tulot. Puhtaanapitolaitoksen liikekilinpäätös per joulukuun 31 p:nä 1926 osoitti seuraavat loppusummat:

Menoja.

Katujen puhtaanapito.

	Smk.
Työnjohto	295,367: —
Lakaisu	3,962,454: 60
Lumityöt	1,850,435: 85
Hiekoitus	234,696: 15
Kastelu	416,533: 98
Kastelu sulfiittilipeällä	47,034: 20
Tavaralavojen pysyttäminen	32,656: 20
Työkoneiden ja ajoneuvojen	
kunnossapito	178,230: 89
Työkojujen, hiekkavajojen	
ja laatikoiden kunnossapito	104,995: 17
Vahtien palkkaamiseen	63,578: 10
Työkalut ja korjaukset	29,992: 25
Sähkövalaistus	1,793: 35
Sekalaiset menot	30,003: 60
Maanvuokrat	87,850: —
Vuokrat	10,000: —
Kuluja	220,692: 19
Talli	142,014: —
Vaja	131,980: —
Malmin kaatopaikka	78,967: 32
Työntekijäin erinäiset edut	316,347: 02
Poisto	92,469: 02
Yhteensä	8,328,090: 89

Makkien puhtaanapito.

Työnjohto	219,024: 25
Yleisiä työmenoja	2,303,230: 05
Puhdistus- ja desinfioimis-	
aineita	32,536: 13
Uusien peltiastioiden val-	
mistus	249,997: 75
Peltiastioiden kunnossapito ..	162,999: 25
Yleisten makkien ja pisuaa-	
rien kunnossapito	99,806: 94
Lannankuljetusajoneuvojen	
kunnossapito	204,999: 83
Työvajain kunnossapito	19,961: 75
Vahtien palkkaus	12,679: 30
Työvälineet ja korjaukset ..	29,990: 75
Sähkövalo	3,093: 75
Sekalaiset menot	24,809: 56
Maanvuokrat	25,150: —
Vuokrat	10,000: —
Kuluja	220,692: 19
Talli	321,671: 18
Vaja	155,254: 44
Malmin kaatopaikka	434,320: 37
Työntekijäin erinäiset edut	129,414: 71
Poisto	113,453: 92
Yhteensä	4,773,086: 12

Kaiken kaikkiaan 13,101,177: 01

Tuloja.

Katujen puhtaanapito.

	Smk.
Korvausta välikirjan muk.	
yksityisten katuosuuksien	
puhtaanapidosta	2,066,135: 85
Kaupunkia veloitettu:	
Katujen, torien ja avonais-	
ten paikkain puhtaa-	
napidosta	3,799,735: 94
Satamain ja laituriin puh-	
taanapidosta	794,714: 95
Kaivopuiston lehtokujan	
puhtaanapidosta	38,341: 20
V:n kaup. os. teiden puh-	
taanapidosta	115,795: 09
Viertoteiden puhtaanapi-	
dosta	958,291: 40
Teiden puhtaanapidosta	554,373: 82
Satamakojut	4,684: 30
Toripöytien ja kanantap-	
polaitoksen kuljetuksesta	13,352: 60
Tavaralavojen pysyttämi-	
sestä	32,656: 20
Yhteensä	8,378,081: 35

Makkien puhtaanapito.

Korvausta välikirjan mukaan	
yksityisten omistamien ta-	
lojen puhtaanapidosta	3,545,437: 50
Tuloja kloseteista	28,181: 60
Ylimääräiset tulot	43,936: 15
Myydyistä peltiastioista	111,260: —
Kaupunkia veloitettu:	
Yleisten käymäläin puh-	
taanapidosta	745,840: 20
Yhteensä	4,474,682: 45

Kaiken kaikkiaan 12,852,763: 80

Varat. Joulukuun 31 p:nä 1925 puhtaanapitolaitoksen kalusto oli viety kirjoihin 950,540: 32 markan arvoisena ja sen kiinteistöt 2,098,497: 60 markan arvoisina. Vuoden varrella ostettiin kalustoa 269,290: 25 markalla. Sittenkuin 10 % kalustojen arvosta ja 4 % kiinteistöjen arvosta oli poistettu, siirrettiin 3,112,405: 23 markkaa säästönä vuoteen 1927.